

ELEKTRON POCHTADA ISHLASH

Andijon viloyati Izboskan tumani maktabgacha va maktab ta'limi bo'limi 18-umumiy o'rta ta'lim maktabi Informatika fani o'qituvchisi

Zahirdinova Odinaxon Vasliddinovna

ANNOTATSIYA Elektron pochta ishlash mavzusidagi ushbu maqolada elektron pochta ishlash tartibi berilgan.

Kalit so'zlar: elektron pochta, material, internet, e-mail.

ISHNI BAJARISH TARTIBI: Dastlab daftaringizga ikkita savoliga javob yozing: Elektron pochta haqida nimalarni bilasiz? Yana nimalarni bilishni hohlar edingiz?

Quyida keltirilgan nazariy materiallar bilan tanishib oling.

NAZARIY MATERIALLAR

Internetning asosiy xizmat turlaridan biri bu – elektron pochta. Hozirgi paytda internetdan foydalanuvchilarning aksariyati elektron pochtdan foydalanishadi. Elektron pochtdan to'g'ri va unimli foydalanish uchun quyidagi tavsiyalar bilan tanishib chiqish foydadan holi bo'lmaydi. Elektron pochta (e-mail, electronic mail) oddiy pochta bajaradigan vazifalarni bajaradi. U bir manzildan ikkinchisiga ma'lumotlar jo'natilishini va qabul qilinishini ta'minlaydi. Uning asosiy afzalligi foydalanishning qulayligi va ko'p vaqt etmasligida. Elektron xatlar jo'natilgan zahotiy oq manzilga boradi va xat jo'natuvchining va xatni qabul qiluvchining pochta qutisida saqlanadi.

Pochta

Xat asosan matn holida bo'ladi, u yana ilova qilinadigan fayllarni (video, multimedia, grafikli va tovushli fayllarni, programmalarni), hamda Internet resurslariga havolalarni ham o'z ichiga olishi mumkin. Elektron xatlar bir vaqtning o'zida bir necha adreslarga jo'natilishi ham mumkin. Elektron pochta maxsus programma bo'lib, uning yordamida siz dunyoning ixtiyoriy joyidagi elektron adresga xat, hujjat, va umuman ixtiyoriy faylni jo'natishingiz va qabul qilib olishingiz mumkin. Eng asosiysi xat bir

zumda manzilga yetib boradi. Lekin, undan foydalanish uchun siz Internet tarmog'iga bog'langan bo'lishingiz va elektron adresga ega bo'lishingiz kerak. Elektron adresni provayder beradi. Internetda bepul elektron pochta xizmatlari mavjud. Ular yordamida o'zingizga elektron adres ochishingiz mumkin.

Elektron pochta manzili: pochta qutisi nomi (name) va pochta serveri manzilidan (domain2 — tashkilot nomi, domain1 — asosiy domen) iborat bo'ladi. Masalan: name@domain2.domain1.

Internetda elektron pochtdan foydalanmoqchi bo'lsangiz www.mail.ru, www.hotmail.com, www.yahoo.com, www.yandex.ru, www.rambler.ru kabi portallar mavjud. Hozirgi kunda O'zbekistonda ham ko'plab elektron pochta serverlari xizmat ko'rsatmoqda (www.inbox.uz, www.umail.uz va sh.k.), ushbu sahifalariga kirib elektron pochtasidan foydalanishingiz mumkin.

Elektron pochtdan foydalanish va elektron xabarlarni almashish madaniyatiga riyoya qiling. Buning uchun quyidagilarni inobatga oling:

- Pochtangizni tez-tez o'qib turing;
- Xatda albatta sarlavha ko'rsating;
- Xatingizni oluvchini biling va hurmat qiling;
- Xatni xatosiz yozing;
- Xabarni qisqa yozing;
- Kerak bo'lmagan taqdirda o'z xatingizda javob va so'rovlar yo'llamang;
- So'rovlarga to'liq javob bering.

Spam va spamlarning turlari. «Spam» termini yangi mazmunda jonga teguvchi elektron tarqatmalar yoki pochta chiqindilari degan ma'noni anglatadi. Spam quyidagi turlarga bo'linadi:

- Anonim: barcha ko'pincha aynan yashirin yoki qalbakilashtirilgan qayta aloqa manzili ko'rsatilgan avtomatik tarqatmalardan jabrlanadi.
- Ommaviy: ushbu tarqatmalar aynan ommaviy va faqatgina shular spamerlar uchun haqiqiy biznes hamda foydalanuvchilar uchun haqiqiy muammo hisoblanadi.

– So’rilmagan: imzolangan tarqatmalar va konferentsiyalar bizning tushunchamizga kirmasligi kerakligi yaqqol tushunarli. Har bir elektron pochta xizmati o’zining foydalanuvchilariga spamdan himoyalaniish vositalarini taklif qilishadi.

Filtrlar va qora ro’yxat. Filtrlar asosan pochta qutisiga kelayotgan xatlarning mavzusi, kimdan kelgan manzili asosida saralash va tartiblash funksiyasini bajaradi. Qora ro’yxat esa xat yuboruvchi manzilni maxsus jurnalga kiritib bu manzildan boshqa xat olmaslik maqsadida ishlatiladi.

2. Kompyuterdagi Internet brouzerining (Opera, Google Chrome, Mozilla Firefox, Internet Explorer va sh.k.) adres kiritiladigan oynasiga www.mail.ru buyrug’ini kiriting (va Enter ni bosing). Shundan so’ng registrasiyadan o’tish buning uchun «Регистрация в почте» ni bosamiz. Bunda «Регистрация нового ящика» oynasi chiqadi. So’ralgan ma’lumotlarni kiritamiz. Pochtaning login va parolini daftiringizga yozib oling. Keyin «Зарегистрироваться» tugmasini bosamiz. Pochta ochiladi.

3. Pochtaga kirish ham mail.ru portali orqali amalga oshiriladi. Bu portalga kirilgandan «Почта» oynasiga login va parol yozilib «Войти» tugmasi bosiladi. Begonalar siz foydalangan kompyuterdan sizning pochtingizga kirmasligi uchun «запомнить» katakchasidagi belgini olib tashlang.

4. Pochtingizga kirib, «Написать письмо» tugmasini bosamiz va quyidagilarni bajaramiz. «Кому» maydonida tanishingizni elektron adresini yozasiz, masalan, akodirov@umail.uz. «Копия» maydonida xat nusxalari yuborilgan mualliflar adreslarini yozish lozim. Ya’ni xatni bir necha kishiga yuborish zarur bo’lganda. «Тема» maydonida xat mavzusini yozamiz. Masalan, «Yillik ish reja».

Pastki katta darchada esa xat matni yoziladi. Masalan, «Assalomu alaykum hurmatli Ahmadjon Qodirovich. Yangi o’quv yili bilan tabriklayman. Sizga o’zimning yillik rejamni jo’natmoqdaman. Iltimos, hamkorlikda bajaradigan ishlarimizni ko’zdan kechirib, tuzatib bersangiz. Javobini kutib qolaman. Hurmat bilan Azizbek». So’gra «Отправить» tugmasini bosamiz. Natijada xat jo’natilganlik haqida ma’lumotni ko’rishingiz mumkin.

5. Pochtangizga kirib o'qituvchining xabibullaev65@mail.ru pochtaga Sizga baho qo'yishi uchun pochta ochganligingiz haqida xat jo'natib o'qituvchini xabardor qiling. Bunda, fayllar (hajmi katta bo'lmasligi kerak) ilova qilishingiz va Internet resurslariga havolalarni ham biriktirishingiz mumkin.

6. Guruhdoshlaringiz bilan pochta xat almashing. Pochtangizni spamlardan himoyalashni mashq qiling. Shuningdek, qora ro'yxat filtrlarni ham o'rnatish.

7. Daftaringizga uchinchi savolga javob yozing: Elektron pochta ishlash bo'yicha nimalarni bilib oldingiz va qanday ko'nikmalarga ega bo'ldingiz?

:References

1. <http://rashidxabibullayev.zn.uz/kasb-hunar-kollejlari/6-mavzu-elektron-pochta-bilan-ishlash/>
2. <https://uzinterbiz.com/yangi-boshlayotganlar-uchun/nimadan-boshlash-kerak/elektron-pochtadan-qanday-foydalanish-kerak/.html>.